

Froland kommune

Frolandsveien 995
4820 FROLAND

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ole Martin Aanonsen, 37 01 78 51

Inspeksjonsrapport for inspeksjon ved Neset avløpsanlegg - Kontrollnummer 2021.043.I.SFAG

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Neset avløpsanlegg

Kontrollnummer: 2020.043.I.SFAG

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Bo André Longum

Fra Statsforvalteren i Agder:

Ole Martin Aanonsen

Andre deltagere fra virksomheten:

Anne Gunn Taraldsen

Bjørge Johansen

Kai Bakken

Andre deltagere fra Statsforvalteren i Agder:

Ildikó Nordensvan

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Neset avløpsanlegg den 15. september 2021. Sluttmøtet ble gjennomført 11. oktober 2021. Presentasjon med utkast til ordlyd for beskrivelse av funn fra tilsynet ble oversendt Froland kommune for uttalelse etter sluttmøtet. Statsforvalteren i Agder har ikke mottatt kommentarer i løpet av den avtalte tidsfristen. Denne rapporten er å anse som endelig. Statsforvalteren i Agder avdekket to avvik og ga én anmerkning under inspeksjonen.

Avvik:

1. Neset avløpsanlegg har mangelfull utslippskontroll.
2. Miljørisikovurderingen ved Neset avløpsanlegg er mangelfull.

Anmerkninger:

1. Kommunens plandokumenter innen avløpssektoren brukes ikke aktivt som dynamiske dokumenter for å identifisere risiko, vurdere og prioritere tiltak og rullere kommunens handlingsplaner for avløpssektoren.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

4. november 2021	Ole Martin Aanonsen	Veronica Skjævestad
dato	seniorrådgiver	faggruppeleder forurensning

Statsforvalteren i Agder

Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: Froland kommune sentraladministrasjon	
Organisasjonsnr.: 946439045	Eies av:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Neset Avløpsanlegg	Anleggsnr.: 4214.0011.01
Kommune: Froland	Fylke: Agder
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 26.11.2019	Sist endret:

Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Miljødirektoratets nasjonale tilsynsaksjon rettet mot avløpsanlegg med utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp større enn eller lik 2000 pe til ferskvann, større enn eller lik 2 000 pe til elvemunning eller større enn 10 000 pe til sjø.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Overordnet styring og planlegging for avløpsarbeid
- Kommuneledelsens forståelse av mål og krav for avløpssektoren
- Mål og strategi for avløpssektoren
- Handlingsplaner og saneringsplaner inkl. hovedplan for avløp
- Risikovurdering, inkludert klimatilpasning
- Status for ledningsnettet, overløp og lekkasjer
- Utslippskontroll, herunder overløp, utslippsmengder, og resipientovervåking.
- Driftsstabilitet i anlegget
- Rutiner for egenkontrollrapportering

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

Oppfølging etter inspeksjonen

Neset avløpsanlegg ved Froland kommune plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Froland kommune innen 15. desember 2021 oversende en tidfestet handlingsplan som viser hvordan og når avvikene er tenkt løst. Tilbakemeldingen bør også inneholde en redegjørelse for hvordan kommunen vurderer anmerkningen.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfagpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Agder v/Ole Martin Aanonsen.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten i e-post den 25. juni 2021. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Neset avløpsanlegg ved Froland kommune bli ilagt et gebyr etter § 39-8 sats 5 på kr 50 700,- for inspeksjonen. Dette tilsvarer gebyrsats 5 for tilsyn av to dagers varighet. Froland kommune vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Agder. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Agder (jf. offentleglova).

Avvik

Statsforvalteren fant to avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Neset avløpsanlegg har mangelfull utslippskontroll.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Neset avløpsanlegg, punkt 2.5.

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) §§ 14-2, 14-11 og 14-13.

Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 pkt. 7.

Kommentarer

Gjeldende utslippstillatelse for Neset avløpsanlegg er fra 26.11.2019, sist revidert 26.03.2020. Forurensningsforskriften kapittel 14 gjelder parallelt med utslippstillatelsens vilkår. Dersom det er avvik mellom disse, vil det strengeste vilkåret være gjeldende, uavhengig av om rensekravet framgår av tillatelsen eller kapittel 14.

a) Rensegrad

I utslippstillatelsen er det krav om at anlegget skal rense minst 70% av tilført BOF₅, eller at utløpsverdien ikke skal overstige 25 mg O₂/l. For KOF gjelder 75% eller 125 mg O₂/l. To av de analyserte prøvene kan avvike fra rensekravet, jf. tillatelsens punkt 2.5. Forurensningsforskriften § 14-13 slår fast at dersom én eller flere prøver som ikke overholder rensekravet i tillegg overskrider utslippsgrensen med mer enn 100%, vil ikke kravet til sekundærrensing være tilfredsstilt i det aktuelle driftsåret.

I 2020 var det én prøve som hadde mangelfull renseeffekt og samtidig overskred kravene til utløpskonsentrasjon for både BOF₅ og KOF med mer enn 100%.

Statsforvalteren vil bemerke at på bakgrunn av lavere renseeffekt ved det nye anlegget enn forventet, er det en risiko for at anlegget ikke vil klare rensekravet i 2021.

b) Akkreditering

Forurensningsforskriften § 14-11 stiller krav om at virksomheter som utfører prøvetaking, herunder konservering, skal være akkreditert for prøvetaking eller ha et tilsvarende kvalitetssikringssystem for prøvetaking godkjent av en kvalifisert nøytral instans.

Under tilsynet kom det fram at det arbeides med å få på plass akkreditering for nye Neset avløpsanlegg etter at det ble satt i drift 2020, men at det ikke forelå en godkjent akkreditering av anlegget under tilsynet.

Statsforvalteren påpeker følgende mangler for utslippskontroll ved Neset avløpsanlegg:

a) Rensegraden ved avløpsanlegget tilfredsstiller ikke tillatelsens krav om sekundærrensing, jf. tillatelsens punkt 2.5 og forurensningsforskriften § 14-13.

b) Det foreligger ikke tilfredsstillende akkreditering av prøvetakingen ved avløpsanlegget.

Statsforvalteren har forståelse for at det er utfordringer ved driften av det nye avløpsanlegget, og at kommunen ikke formelt har tatt over renseanlegget. Vi må likevel påpeke at det er kommunen som er ansvarlig for å sikre at vilkårene i utslippstillatelsen overholdes og å gjennomføre tiltak for å forhindre at ulovlige forhold oppstår.

Avvik 2

Miljørisikovurderingen ved neset avløpsanlegg er mangelfull.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Neset avløpsanlegg punkt 2.1. og 2.2.

Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 pkt. 6.

Kommentarer:

I henhold til internkontrollforskriften skal virksomheter gjennomføre en risikokartlegging, og på bakgrunn av denne skal de utarbeide handlingsplaner for å redusere risikoforholdene. Dette skal dokumenteres skriftlig.

Dokumentet bør ha en beskrivelse av kartleggingsfasen og vurdering av akseptkriterier for risiko. Konkrete frister for risikoreduserende tiltak og hvem som er ansvarlig for gjennomføring av disse skal angis i handlingsplanen. På bakgrunn av farer, hendelseskjeder og konsekvenser som er identifisert, skal kommunen etablere en beredskapsplan mot akutt forurensning.

Under tilsynet ble Statsforvalteren gjort oppmerksom på en nedgravd kjemikalietank for lagring av kjemikalier som tilsettes avløpsvannet. Nedgravde kjemikalietanker omfattes verken av forurensningsforskriften kapittel 1 om nedgravde oljetanker eller forurensningsforskriften kapittel 18 om tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall, jf. forurensningsforskriften § 18-2. Kjemikalietanken defineres imidlertid som en del av avløpsanlegget og skal derfor vurderes i kommunens miljørisikovurdering.

Statsforvalteren kan ikke se at kjemikalietanken, herunder påfyllingsanordninger, eventuelle oppsamlingsarrangement eller andre forhold relatert til tanklagringen er omtalt i kommunens miljørisikovurdering.

Selv om tanken ikke omfattes av tanklagringsforskriften, gjelder internkontrollforskriftens krav om risikovurdering. Det medfører at miljørisikovurderingen skal omfatte hendelser knyttet til tanklagringen, herunder tilstandsvurdering, påfyllingsanordning mv. Det er også viktig at kommunen har rutiner som sikrer at forurensning ikke oppstår, jf. forurensningsloven § 7.

Anmerkninger

Statsforvalteren gav én anmerkning under inspeksjonen:

Anmerking 1

Kommunens plandokumenter innen avløpssektoren brukes ikke aktivt som dynamiske dokumenter for å identifisere risiko, vurdere og prioritere tiltak og rullere kommunens handlingsplaner for avløpssektoren.

Utslippstillatelsen til Neset avløpsanlegg ble sist revidert i 2020. I vilkårsdelen under punkt 2.4 Overordnet avløpsplan heter det:

«Kommunen skal ha en oppdatert overordnet avløpsplan med handlingsdel, herunder saneringsplan, som styringsverktøy for avløpsvirksomheten. Planen skal vise avløpsmål, satsingsområder og hovedstrategier. Tilhørende handlingsdel skal sammenstille tiltak og prioriteringer innenfor økonomiplanperioden. Handlingsdelen skal også vise de prioriteringer og tiltak som følger av utslippstillatelsens krav. Den overordnede avløpsplanen skal være et aktivt verktøy med årlig gjennomgang av tiltakene i handlingsdelen.»

Kommunen har en hovedplan fra 2019 og en ROS-analyse fra 2020. Aprova er hentet inn for å hjelpe med revisjon av ROS-analysen mv. Hovedplanen presiserer at det skal være en politisk behandlet handlingsplan, men vi kan ikke se at dette dokumentet foreligger. Under tilsynet viste

kommunen til økonomiplan og saneringsplan. Etter vårt syn er det uklart hvilken funksjon disse dokumentene har i henhold til tillatelsens vilkår og kommunens hovedplan for vann og avløp.

Kommunen har et godt system for håndtering av avvik. Statsforvalteren finner imidlertid ikke at det er nevneverdig sammenheng mellom kommunens avvik, ROS-analyse, tiltaksprioritering, og saneringsplan/handlingsplan. Det er ønskelig med en tydeliggjøring av sammenhengen mellom vurderingene kommunen gjør og de skriftlige dokumentene.

Kommunen bør utarbeide rutiner som sikrer en årlig gjennomgang av avvik, ROS-analyse med tiltak, prioritering av tiltak og rullering av handlingsplan.

Andre forhold

Under tilsynet kom det fram at kommunen etter Statsforvalterens skjønn er sårbare for endringer i bemanningssituasjonen. Ved utskiftning av personell eller langvarig sykdom står kommunen i fare for å miste kontinuitet og sentral kompetanse i avløpsarbeidet, særlig innenfor de områdene som berører utarbeidelse og revisjon av sentrale dokumenter innen avløpsområdet.

Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- Hovedplan for vann og avløp
- Saneringsplan
- Organisasjonskart
- ROS-analyse
- Årsrapport for Neset avløpsanlegg
- Måledata for 2021

Informasjon til virksomheten

Regelverk som det ble informert om:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)